

BUNT

białych czepków

Julia Kubisa

BUNT

białych czepków

Analiza działalności związkowej
pielęgniarek i położnych

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2014

Recenzenci: prof. dr hab. Juliusz Gardawski
prof. dr hab. Witold Morawski

Redakcja i korekta: Daria Ezekiel

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Zdjęcie na pierwszej stronie okładki: A. Nocon/SE/EAST NEWS

Zdjęcie autorki: Małgorzata Ładyńska

Copyright © 2014 by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

Publikacja dofinansowana przez

Fundację im. Friedricha Eberta Przedstawicielstwo w Polsce

i Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-7383-723-2

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
<http://www.scholar.com.pl>

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Druk i oprawa: Mazowieckie Centrum Poligrafii

Spis treści

Podziękowania	9
Wprowadzenie	13
Cele badania, inspiracje badawcze i koncepcja <i>herstory</i> unikalnego związku zawodowego	16
Jak powstawała książka	19
Perspektywa metodologiczna	23
Przebieg badania	26

Rozdział 1

Perspektywa feministyczna w badaniach zbiorowych stosunków pracy: feminizm socjalistyczny, społeczny podział pracy ze względu na płeć i upłciowione organizacje	33
O perspektywie feminizmu socjalistycznego/ lewicowego	34
Równa płaca za pracę tej samej wartości	40
Sektor usług	42
Reprodukcja, nieodpłatna praca domowa i związki zawodowe	43
Podsumowanie	45

Rozdział 2

Feministyczna perspektywa w studiach nad zbiorowymi stosunkami pracy: modele aktywizacji kobiet w brytyjskich i amerykańskich związkach zawodowych	47
Kultura związków zawodowych i męskość	52
Aktywność kobiet – element rewitalizacji związków zawodowych	56
Kobiety w strukturach związkowych	59
Obecność kobiet w związkach zawodowych jako wyzwanie dla kultury związkowej	61

Nowe modele pracy	63
Feminizowanie negocjacji zbiorowych i związkowych planów działania.	64
Wdrażanie postulatów równościowych – model liberalny i model radykalny oraz separatyzm organizacyjny	65
Podsumowanie.	78

Rozdział 3

Charakter pracy opiekuńczej: powstawanie zawodów pielęgniarki i położnej	79
Opieka a troska	80
Powstawanie zawodu pielęgniarki	82
Spuścizna zawodu – siostry	88
Przemiany zawodu położnej	90
Pielęgniarki, położne i lekarze	92
Relacje w hierarchii szpitalnej	97
Polska – pierwsze pielęgniarki na ziemiach polskich, wzrost statusu zawodu w dwudziestoleciu międzywojennym oraz sytuacja po II wojnie światowej	104
Pierwsze protesty pielęgniarskie	106
Pielęgniarki a ruch pierwszej Solidarności	108
Podsumowanie.	110

Rozdział 4

Współczesne warunki pracy pielęgniarek i położnych w systemie ochrony zdrowia	112
O zawodzie pielęgniarki i położnej	112
Skrócony opis przebiegu przemian w ochronie zdrowia	116
Przemiany pracy pielęgniarek i położnych.	118
Kontrakty i komercjalizacja szpitali.	127
Podsumowanie.	149

Rozdział 5

Działalność związku zawodowego pielęgniarek i położnych: zaangażowanie, przywództwo i kontekst sfeminizowania zawodu	151
Związki zawodowe w Polsce po 1989 r.	153
Kobiety w związkach zawodowych	155
O funkcjonowaniu Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych	157
Związek zawodowy – rodzina – życie prywatne	173
„Własne życie”	177
Relacje z pracodawcami.	178
Relacje z innymi grupami zawodowymi	179
Związek zawodowy w epoce obrazu	182
Gdy grupę strategiczną traktuje się jak erratyczną.	185
Przywództwo transakcyjne i transformacyjne	190
Przewodnicząca w sferze publicznej – kontekst upłciowionych organizacji	193
<i>Occupational unionism</i> w warunkach deregulacji.	196
Podsumowanie.	198

Rozdział 6

Ogólnopolski Związek Zawodowy Pielęgniarek i Położnych w obronie jakości usług zdrowotnych: specyfika protestów.	200
Marsze i blokady	203
Okupacje	205
Protest w formie głódówki	206
Strajk: odejście od łóżek pacjentów	208
Redukcje w zatrudnieniu pielęgniarek jako skutek reformy.	209
Ustawa 203 i skutki deregulacji	214
Białe Miasteczko i rozmowy z rządem – próba centralizacji negocjacji zbiorowych.	216
Po Białym Miasteczku – strajki w sprawie należnych podwyżek	229
Specyfika protestów.	244

Czy pielęgniarki i położne potrzebują protestów?	
Funkcje konfliktu społecznego według Cosera.	246
Dziel i rządź, czyli relacje między pielęgniarkami i położnymi a lekarzami oraz pacjentami	250
Walczący związek kobiet uczonych pokory w świetle koncepcji walczącego związku Kelly'ego.	252
Efekty protestów a reforma – czy pielęgniarki mają siłę przetargową?	255
Podsumowanie.	258
 Zakończenie	 260
Jaka może być przyszłość Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych?	 261
Możliwe dalsze kierunki badań	264
Wyłaniający się profil działalności związkowej pielęgniarek i położnych.	 265
 Bibliografia	 270
 <i>Aneks</i>	
Lista działaczek związkowych oraz innych osób, które uczestniczyły w badaniu	285
 Indeks nazwisk	 287